ಪದ್ಯ – ೨ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ

ಅ] ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಹಕ್ಕಿ ಯಾವ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ?

ಉ: ಹಕ್ಕಿಯು **ಎವೆ ತೆರೆದಿಕ್ಕುವ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗೆ ಅಂದರೆ ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆ ಮಿಟಕಿಸುವಷ್ಟು ಸಮಯದಲ್ಲಿ (ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ) ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಮುಂದೆ** ಹಾರುತ್ತಿದೆ.

೨. ಹಕ್ಕಿಯ ಗರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಣ್ಣಗಳಿವೆ? ಉ: ಹಕ್ಕಿಯ **ಗರಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿ, ಬಿಳಿ ಕೆಂಪು, ಹೊನ್ನಿನ ಹೊಳೆಯುವ** ಬಣ್ಣಗಳಿವೆ.

೩. ಹಕ್ಕಿಯು ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾವುವು? ಉ: **ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು** ಹಕ್ಕಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು.

೪. ಹಕ್ಕಿಯು ಯಾರ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಕುಕ್ಕಿದೆ? ಉ: ಹಕ್ಕಿಯು **ಸಾರ್ವಭೌಮರ** ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಕುಕ್ಕಿದೆ.

೫. ಹಕ್ಕಿ ಯಾರನ್ನು ಹರಸಿದೆ? ಉ: ಹಕ್ಕಿಯು **ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸುಮಕ್ಕಳನ್ನು** ಹರಸಿದೆ.

೬. ಹಕ್ಕಿಯು ಯಾವುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ? ಉ: ಹಕ್ಕಿಯು **ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯ** ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

೭. ಹಕ್ಕಿಯ ಚುಂಚಗಳು ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ಚಾಚಿವೆ? ಉ: ಹಕ್ಕಿಯ ಚುಂಚಗಳು ದಿಗ್ಮಂಡಲಗಳ ಅಂಚಿನ ಆಚೆಗೂ ಚಾಚಿದೆ.

ಆ] ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿ.

೧. ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರಾಟವನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ?

ತರತಮರಹಿತ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೀಲಮೇಘಮಂಡಲ – ಸಮಬಣ್ಣ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಾಲದ ದೈತ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಕವಿ ಮುಗಿಲಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಮೂಡಿ ಇಡೀ ಆಕಾಶವೇ ಹಾರಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಣ್ಣಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಕ್ಕಿಯು ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ನೋಟ ಅದ್ಭುತವಾದುದು ಎಂದು ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

೨. ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಕ್ಕಿ ಹೇಗೆ ಹರಸಿದೆ?

ಹಕ್ಕಿಯು (ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು) ಯುಗಯುಗಗಳ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತ, ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ/ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಕ್ಕಿಯು (ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು) ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬೀಸುವ ಮೂಲಕ ಭೂಮಂಡಲದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿ, ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹರಸಿ, ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩. ಹಕ್ಕಿಯು ಯಾವ ಮೇರೆ ಮೀರಿ, ನೀರನು ಹೀರಿದೆ?

ಹಕ್ಕಿಯು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇರೆಯನ್ನು ಅಂದರೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಗಡಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ತಿಂಗಳಿನೂರಿನ (ಚಂದ್ರ ಲೋಕದ) ನೀರನ್ನು ಹೀರಿದೆ. ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲವು ಬಹು ವೇಗವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ವಿಜ್ಞಾನ ಬೆಳೆದು ಭೂಮಂಡಲದ ಆಚೆಗೆ ಚಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೂ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು 'ತಿಂಗಳೂರಿನ ನೀರನ್ನು ಹೀರಿ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇ] ಎಂಟು–ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕಾಲಗತಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾ ಕವಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳಾವುವು?

ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ' ಕವನದಲ್ಲಿ ಚಲನಶೀಲವಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಲವು ಇರುಳುಗಳು ಅಳಿದು ದಿನ ದಿನಗಳು ಬೆಳಗಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆ ಮಿಟುಕಿಸುವಷ್ಟು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು ದೂರದೂರ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾಲಪಕ್ಷಿಗೆ ಕರಿನರೆ ಬಣ್ಣದ ಪುಚ್ಚಗಳು (ಬಾಲ) ಉಂಟು, ಬಿಳಿಹೊಳೆ ಬಣ್ಣದ ಗರಿ ಉಂಟು, ಕೆನ್ನನ ಹೊನ್ನನ ಬಣ್ಣಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಎರಡೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಕಾಲದ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಬಹುಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತರತಮರಹಿತ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೀಲಮೇಘಮಂಡಲ – ಸಮಬಣ್ಣದಂತೆ, ಅನಂತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಮುಗಿಲಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಮೂಡಿದಂತೆ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕಣ್ಣಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಕ್ಕಿಯು ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ನೋಟ ಅದ್ಭುತವಾದುದು ಎಂದು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಜಮನೆತನಗಳನ್ನು, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದೆ, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯ–ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಕೋಟೆ–ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದೆ. ತನ್ನ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲದ ಮೇಲಿರುವ ಖಂಡಗಳನ್ನು ತೇಲಿಸಿ, ಮುಳುಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮ್ರಾಟರ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಕುಕ್ಕಿ ಅವರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅದು ಯುಗಯುಗಗಳ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತ, ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ/ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬೀಸುವ ಮೂಲಕ ಭೂಮಂಡಲದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿ, ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹರಸಿ, ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ] ಸಂದರ್ಭದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧. "ರೆಕ್ಕೆಗಳೆರಡೂ ಪಕ್ಕದಲುಂಟು"

ಆಯ್ಕೆ:– ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ'** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ **ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ** ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ **'ಗರಿ'** ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದ **'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ'** ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:– ಕವಿ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಕಾಲದ ಗತಿಯನ್ನು ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಕೆನ್ನನೆ ಮತ್ತು ಹೊನ್ನನೆ ಬಣ್ಣದ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ವಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ:– ಕಾಲದ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸುರ್ಯೋದಯ (ಹೊನ್ನನೆ) ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ (ಕೆನ್ನನೆ) ಎಂಬ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ಕಾಲದ ಚಲನೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

೨. **"ಸಾರ್ವಭೌಮರ ನೆತ್ತಿಯ ಕುಕ್ಕಿ"**

ಆಯ್ಕೆ:– ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ'** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ **ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ** ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ **'ಗರಿ'** ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದ **'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ'** ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:– ಕವಿ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಕಾಲದ ಗತಿಯನ್ನು ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮ್ರಾಟರ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಕುಕ್ಕಿ ಅವರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ :– ಕಾಲದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಭವದಿಂದ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆದ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಲ್ಲರೂ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. **"ಬಲ್ಲರು ಯಾರಾ ಹಾಕಿದ ಹೊಂಚ"**

ಆಯ್ಕೆ:– ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ'** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ **ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ** ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ **'ಗರಿ'** ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದ **'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ'** ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ :– ಕವಿ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಕಾಲದ ಗತಿಯನ್ನು ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು ಹಾರುತ್ತಾ ದಿಗ್ಮಂಡಲಗಳ ಅಂಚಿನ ಆಚೆಗೂ ತನ್ನ ಕೊಕ್ಕನ್ನು ಚಾಚಿ ಇಡೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನ್ನು ಒಡೆಯುವುದಕ್ಕೆಂಬಂತೆ ಹಾರುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಸಂಚನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾರು! ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ :– ಕಾಲದ ವೇಗ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ ಅದು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪. **"ಹೊಸಗಾಲದ ಹಸುಮಕ್ಕಳ ಹರಸಿ"**

ಆಯ್ಕೆ:– ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ'** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ **ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ** ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ **'ಗರಿ'** ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದ **'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ'** ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ :– ಕವಿ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಕಾಲದ ಗತಿಯನ್ನು ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬೀಸುವ ಮೂಲಕ ಭೂಮಂಡಲದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿ, ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹರಸಿ, ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ :– ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು ಯುಗಯುಗದಲ್ಲೂ ಜನರಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಹರಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

೫. **"ಮಂಗಳ ಲೋಕದ ಅಂಗಳಕೇರಿ"**

ಆಯ್ಕೆ:– ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು **'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ'** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ **ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ** ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ **'ಗರಿ'** ಕವನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಆಯ್ದ **'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ'** ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:– ಕವಿ ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಕಾಲದ ಗತಿಯನ್ನು ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ; ಕಾಲಪಕ್ಷಿಯು 'ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಮೀರಿ; ಚಂದ್ರಲೋಕದ ನೀರನ್ನು ಹೀರಿ; ಆಟವಾಡಲು ಹಾರಾಡಲು ಮಂಗಳ ಲೋಕದ ಅಂಗಳಕ್ಕೇರಿದೆ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾರಸ್ಯ :– ವೇಗದ ಕಾಲಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ಚಂದ್ರ, ಮಂಗಳ ಗ್ರಹ ಮುಂತಾದ ಆಕಾಶ ಕಾಯಗಳೆಡೆಗೆ ಹಾರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಷಾ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಅ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

೧. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದ ಬರೆಯಿರಿ.

ಸೂರ್ಯ = ರವಿ, ಭಾನು, ಭಾಸ್ಕರ, ಅರ್ಕ **ಎದೆ** = ಹೃದಯ, ಗುಂಡಿಗೆ, ಉರ **ಮೇಘ** = ಮೋಡ, ಮುಗಿಲು

ಗಡ = ಸಣ್ಣ ಕೋಟೆ **ಹರಸು** = ಶುಭಕೋರು, ಹಾರೈಸು

ಒಕ್ಕಿ = ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡಿ, ತೆನೆಯಿಂದ ಕಾಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ **ಕೆನ್ನ** = ಕೆಂಪು

೨. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ ತತ್ಸಮ–ತದ್ಭವ ಬರೆಯಿರಿ.

ಬಣ್ಣ – ವರ್ಣ, ಬ್ರಹ್ಮ – ಬೊಮ್ಮ, ಚಂದ್ರ – ಚಂದಿರ, ಯುಗ – ಜುಗ, ಅಂಗಳ – ಅಂಕಣ

೩. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಧಿ ಬಿಡಿಸಿ, ಹೆಸರಿಸಿ.

ಇರುಳಳಿದು = ಇರುಳು + ಅಳಿದು – ಲೋಪಸಂಧಿ

ತೆರೆದಿಕ್ಕುವ = ತೆರೆದು + ಇಕ್ಕುವ – ಲೋಪಸಂಧಿ

ಹೊಸಗಾಲ = ಹೊಸ + ಕಾಲ – ಆದೇಶ ಸಂಧಿ (ಗದಬಾದೇಶ)

ದಿಗ್ಮಂಡಲ = ದಿಕ್ + ಮಂಡಲ – ಜಶ್ತ್ವ ಸಂಧಿ

ತಿಂಗಳಿನೂರು = ತಿಂಗಳಿನ + ಊರು – ಲೋಪಸಂಧಿ

ಆ) ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅವ್ಯಯ ಪದಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ: ಬೇಗನೆ, ಮೆಲ್ಲಗೆ,
ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ: ಧಗಧಗ, ರೊಯ್ಯನೆ,
ಭಾವಸೂಚಕಾವ್ಯಯ: ಅಯ್ಯೋ, ಓಹೋ
ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ: ಸಾಕು, ಹೌದು,
ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ: ಆದ್ದರಿಂದ, ಅಲ್ಲದೆ.
ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ: ಅದುವೇ, ನೀನೇ

ಭಾಗ–ಬಿ

ಅ] ಬಹು ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು;–

೧. 'ಸೂರ್ಯ' ಇದರ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದ :
ಅ) ಚಂದ್ರ ಆ) ಆಕಾಶ ಇ) ನೇಸರ ಈ) ಭೂಮಿ

೨. 'ಕೆನ್ನ' ಇದರ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ರೂಪ :
ಅ) ಚಿನ್ನ ಆ) ಚೆನ್ನ ಇ) ಹಳದಿ ಈ) ಕೆಂಪು

೩. 'ಹಕ್ಕಿ' ಇದರ ತತ್ಸಮ ರೂಪ :
ಅ) ಪ್ರಾಣಿ ಆ) ಪಕ್ಷಿ ಇ) ಗಿಳಿ ಈ) ಪಂಜರ

೪. 'ಹೊಸಗಾಲ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ :
ಅ) ಲೋಪಸಂಧಿ ಆ) ಆದೇಶಸಂಧಿ ಇ) ಆಗಮಸಂಧಿ ಈ) ಗುಣಸಂಧಿ

೫. 'ತೆರೆದಿಕ್ಕುವ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ :
ಅ) ಯಣ್‌ಸಂಧಿ ಆ) ಗುಣಸಂಧಿ ಇ) ಲೋಪಸಂಧಿ ಈ) ಆದೇಶಸಂಧಿ

೬. 'ಇರುಳಿರುಳಳಿದು' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶ :
ಅ) ಜೋಡಿಪದ ಆ) ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ ಇ) ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಈ) ಸಮಾರ್ಥಕಪದ

೭. ನಾಮಪದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಂತೆ ಲಿಂಗ, ವಚನ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ರೂಪ ಭೇದ ಹೊಂದದೆ ಏಕರೂಪವಾಗಿರುವ ಪದಗಳೇ
ಅ) ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಆ) ಕೃದಂತಗಳು ಇ) ದ್ವಿರುಕ್ತಿಗಳು ಈ) ಅವ್ಯಯಗಳು

೮. ' ಮೆಲ್ಲಗೆ ' ಇದು ಈ ಅವ್ಯಯ ಪದವಾಗಿದೆ :
ಅ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಆ) ಅನುಕರಣ ಇ) ಭಾವಸೂಚಕ ಈ) ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕ

೯. ಧಗಧಗ, ಕರಕರ, ರೊಯ್ಯನೆ , ದಡದಡ ಇವು ಈ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು :
ಅ) ಭಾವಸೂಚಕ ಆ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಇ) ಅನುಕರಣ ಈ) ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕ

೧೦. ಆಹಾ! ಅಯ್ಯೋ! ಓಹೋ! ಭಲರೆ! – ಇವು ಈ ಅವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು :
ಅ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಆ) ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕ ಇ) ಭಾವಸೂಚಕ ಈ) ಅನುಕರಣ

೧೧. ಮುಗಿಲಿಗೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಡೆದವೊ ಅಣ್ಣಾ – ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರ :
ಅ) ಉಪಮ ಆ) ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಇ) ರೂಪಕ ಈ) ದೃಷ್ಟಾಂತ

೧೨. 'ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು' – ಇಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಸ :
ಅ) ತತ್ಪುರುಷಸಮಾಸ ಆ) ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸ ಇ) ದ್ವಿಗುಸಮಾಸ ಈ) ಗಮಕಸಮಾಸ

[ಉತ್ತರಗಳು : **೧. ಇ) ನೇಸರ ೨. ಈ) ಕೆಂಪು ೩. ಆ) ಪಕ್ಷಿ ೪. ಆ) ಆದೇಶಸಂಧಿ ೫. ಇ)ಲೋಪಸಂಧಿ**
೬. ಇ) ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ೭. ಈ) ಅವ್ಯಯಗಳು ೮. ಅ)ಸಾಮಾನ್ಯಾವ್ಯಯ ೯. ಇ) ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ
೧೦. ಇ) ಭಾವಸೂಚಕಾವ್ಯಯ ೧೧. ಆ) ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ೧೨. ಆ) ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸ.]

ಆ] ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಧಗಧಗ	: ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ	: : ನೆರೆಹೊರೆ	: ________
೨. ಗಡ	: ಸಣ್ಣಕೋಟೆ	: : ಎವೆ	: ________
೩. ಹೊಸಗಾಲ	: ಆದೇಶ ಸಂಧಿ	: : ಮನ್ವಂತರ	: ________
೪. ಖಂಡಖಂಡ	: ದ್ವಿರುಕ್ತಿ	: : ಸುತ್ತಮುತ್ತ	: ________
೫. ಸಾಕು	: ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಕ ಅವ್ಯಯ	: : ಅವನೇ	: ________
೬. ಅವನು	: ಏಕವಚನ	: : ಅವರು	: ________
೭. ರೆಕ್ಕೆಯ	: ಷಷ್ಠಿವಿಭಕ್ತಿ	: : ಮಕ್ಕಳನ್ನು	: ________

ಉತ್ತರಗಳು : ೧) ಜೋಡಿಪದ ೨) ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆ ೩) ಯಣ್‌ಸಂಧಿ ೪) ಜೋಡಿಪದ ೫) ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ
೬) ಬಹುವಚನ ೭) ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ

'ಹಕ್ಕಿಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ' – ಪದ್ಯದ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳು :

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ : ನರೆ – ಬಿಳಿಬಣ್ಣ , **ಹೊನ್ನ**– ಹಳದಿ, **ಮಂಡಲ** – ಭೂಮಂಡಲ , **ಪುಚ್ಚ** – ರೆಕ್ಕೆ, ಪುಕ್ಕ.
ಮನ್ವಂತರ –ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲ. **ಎವೆ** – ಕಣ್ಣ ರೆಪ್ಪೆ

ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳು : ಸೂರ್ಯ – ರವಿ, ಭಾನು, ಬಾಸ್ಕರ. **ಎದೆ** – ಹೃದಯ, **ಮೇಘ** – ಮೋಡ **ಗಡ** – ಸಣ್ಣಕೋಟೆ.
ಹರಸು – ಆಶೀರ್ವದಿಸು. **ಒಕ್ಕಿ** – ತೆನೆಯಿಂದ ಕಸಕಡ್ಡಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸು. **ಕೆನ್ನ** – ಕೆಂಪು

ತತ್ಸಮ –ತದ್ಭವಗಳು :

ಪಕ್ಷಿ(ನ್) – ಪಕ್ಕಿ/ಹಕ್ಕಿ, **ಬ್ರಹ್ಮ** – ಬೊಮ್ಮ, **ಚಂದ್ರ** – ಚಂದಿರ, **ವರ್ಣ** – ಬಣ್ಣ,
ಮಂಡಲ – ಮಂಡಳ, **ಯುಗ** – ಜುಗ, **ಕಾವ್ಯ** – ಕಬ್ಬ, **ಧ್ವನಿ** – ದನಿ, **ಮಾಲಾ** – ಮಾಲೆ.

ಸಂಧಿ ಪದಗಳು :

ಇರುಳಳಿದು – ಇರುಳು+ ಅಳಿದು = ಲೋಪಸಂಧಿ ('ಉ'ಕಾರ ಲೋಪ)
ತೆರೆದಿಕ್ಕುವ – ತೆರೆದು+ ಇಕ್ಕುವ = ಲೋಪಸಂಧಿ, ('ಉ'ಕಾರ ಲೋಪ)
ಹೊಸಗಾಲ – ಹೊಸ+ ಕಾಲ = ಆದೇಶಸಂಧಿ
ಗರಿಯುಂಟು – ಗರಿ +ಉಂಟು = ಆಗಮಸಂಧಿ ('ಯ' ಕಾರಾಗಮ)
ಮನ್ವಂತರ – ಮನು +ಅಂತರ = ಯಣ್ ಸಂಧಿ
ಇರುಳಿರುಳು – ಇರುಳು+ಇರುಳು = ಲೋಪಸಂಧಿ, ('ಉ'ಕಾರ ಲೋಪ)

ದ್ವಿರುಕ್ತಿಗಳು: ದಿನದಿನ, ಇರುಳಿರುಳು, ಗಾವುದ ಗಾವುದ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣ , ಯುಗಯುಗ

ಅವ್ಯಯಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯಾವ್ಯಯಗಳು :– ಬೇಗನೆ, ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಸೊಗಸಾಗಿ, ಸುಮ್ಮನೆ, ತಟ್ಟನೆ, ತರುವಾಯ, ಹಾಗೆ, ಅಂತು, ಬೇರೆ, ಬಳಿಕ, ಕೂಡಲೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ.
ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ :– ಚಟಚಟ, ಕರಕರ, ಚುರುಚುರು, ಧಗಧಗ, ರೊಯ್ಯನೆ, ಸುಯ್ಯನೆ, ಘುಳುಘುಳು, ದಡದಡ.
ಭಾವಸೂಚಕಾವ್ಯಯ :– ಆಹಾ! ಭಳಿರೆ! ಅಯ್ಯೋ! ಹೋ.! ಆಃ!, ಓ!
ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ :– ಮತ್ತು, ಅಥವಾ, ಆದ್ದರಿಂದ, ಊ,ಊಂ, ಅಲ್ಲದೆ.
ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ :– ಅಹುದು, ಸಾಕು, ಅಲ್ಲ, ಹೌದು, ಬೇಡ, ಉಂಟು.
ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯ :– ಅವನೇ, ಅದುವೇ, ನೀನೇ, ಅವಳೇ, ಅವರೇ